

FACTSHEET

KEURMERKENWIJZER

SAMENVATTING VAN DIT FACTSHEET

- De Keurmerkenwijzer biedt sinds 2012 betrouwbare en onafhankelijke informatie over duurzaamheidsbeeldmerken, zodat consumenten gemakkelijker duurzame keuzes kunnen maken.
- Het doel van de Keurmerkenwijzer is om consumenten wegwijs te maken in het aanbod aan duurzaamheidskeurmerken en ze zo te helpen bij duurzame keuzes. Een ander doel is om te stimuleren dat keurmerken doorontwikkelen, en dat producten zo steeds duurzamer worden.
- Goede duurzaamheidskeurmerken stellen ambitieuze eisen op milieu, dierenwelzijn en/of sociale aspecten, en laten naleving van deze eisen controleren door een onafhankelijke partij.
- De beoordelingsmethodiek van de Keurmerkenwijzer is in 2023 opnieuw aanscherpt, met extra aandacht voor governance onder de aspecten betrouwbaarheid en transparantie. Deze methodiek is ontwikkeld in samenwerking met stakeholders en externe experts.
- De scores voor ambitie op duurzaamheid komen tot stand in een relatieve benchmark per productgroep. Voor voedingsmiddelen is de meest recente beoordelingsronde uitgevoerd in 2025.

- Voedingskeurmerken die binnen een productgroep de hoogste eisen stellen op het gebied van milieu, dierenwelzijn en/of mens & werk, en die bovendien betrouwbaar en transparant zijn, zijn uitgelicht als Topkeurmerk. Letten op de beperkte groep Topkeurmerken maakt het behapbaar voor consumenten om duurzamere aankopen te doen.

KEURMERKENWIJZER: MAKKELIJKER EEN GOEDE KEUZE MAKEN

Consumenten zien door de vele duurzaamheidslogo's vaak niet meer wat écht betrouwbaar is. De Keurmerkenwijzer biedt sinds 2012 houvast met duidelijke en onafhankelijke informatie en maakt onderscheid tussen betekenisvolle en weinigzeggende beeldmerken. In dit factsheet wordt de beoordelingsmethodiek uitgelegd.

Aanleiding

Sinds 2012 geeft de Keurmerkenwijzer van Milieu Centraal informatie over beeldmerken die iets zeggen over milieu, dierenwelzijn en/of sociale aspecten rondom mens & werk. N.a.v. een rapport van de Autoriteit Consument en Markt (ACM, 2016) en een onderzoek in opdracht van Milieu Centraal (Motivaction, 2014), verzochten het ministerie

van Economische Zaken en de Alliantie Verduurzaming Voedsel Milieu Centraal om een robuuste beoordelings-systeem op te zetten voor duurzaamheidsbeeldmerken op voeding. Dit deed Milieu Centraal samen met stakeholders vanuit de overheid, de wetenschap, het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld. Via de website Keurmerkenwijzer, communiceert Milieu Centraal alle beoordelingen naar consumenten. In 2017 werden ook beoordelingen van beeldmerken op non-foodproducten toegevoegd aan de Keurmerkenwijzer. Voor de herbeoordeling van voedingsbeeldmerken in 2018 en 2021 is de beoordelingssystematiek aangescherpt. In 2023 is de beoordelingsmethodiek verder aangescherpt, in voorbereiding op de beoordelingsronde voor beeldmerken op voeding van 2024/2025. De

aanscherpingen betreffen de aspecten betrouwbaarheid en transparantie. Er was aanleiding om extra criteria op te nemen over de governance van keurmerken, ofwel de manier waarop een keurmerk wordt beheerd en gecontroleerd. Dit gaat over de structuur, processen en besluitvormingsmechanismen die ervoor zorgen dat het keurmerk betrouwbaar, transparant en effectief is. Ook wordt gekeken of beeldmerkhouders stappen zetten om te rapporteren over de impact die zij maken.

Deze aanpassingen aan de criteria onder betrouwbaarheid en transparantie gelden niet voor de beoordelingen van beeldmerken non-food. Voor non-food beeldmerken wordt een minder uitgebreide systematiek gehanteerd.

Doel en effect van duurzaamheidskeurmerken

Het doel van de Keurmerkenwijzer is om verwarring door de wildgroei van beeldmerken bij de consument te verminderen, zodat keurmerken hun oorspronkelijke functie terugkrijgen, te weten:

- Een betrouwbaar hulpmiddel voor consumenten om een duurzame keuze te maken.
- Een mogelijkheid voor bedrijven/organisaties om specifieke producten/diensten te onderscheiden op duurzaamheid.
- Motivatie voor steeds verder gaande verduurzaming in de branche door keurmerken; dit kan een race-to-the-top stimuleren.

Behalve dat de aanwezigheid van keurmerkproducten in de winkel consumenten bewuster kan maken van de mogelijkheid om duurzamere opties te kiezen, kan het hen ook kritischer maken ten aanzien van gevestigde merken. Dit kan die merken ertoe aanzetten hun aanbod te verduurzamen. Soms sluiten ze zich aan bij bestaande keurmerken. Andere bedrijven ontwikkelen eigen beeldmerken om hun ambities op duurzaamheid zichtbaar te maken. Er zijn ook keurmerken die certificering op verschillende ambitieniveaus aanbieden en hiermee zijn tussensegmenten ontstaan (zoals bij Beter Leven 1, 2 of 3 sterren).

Er zijn nationale en internationale ontwikkelingen rondom de verplichting tot onderbouwing van duurzaamheidsclaims, zoals ACM's Leidraad Duurzaamheid en handhaving aan de hand hiervan, de Code voor Duurzaamheidsreclame en het voorstel voor de Europese regelgeving over duurzaamheidsclaims. Het gebruik van gedegen opgezette, betrouwbare en ambitieuze keurmerken is een goede route om bepaalde duurzaamheidsclaims te onderbouwen.

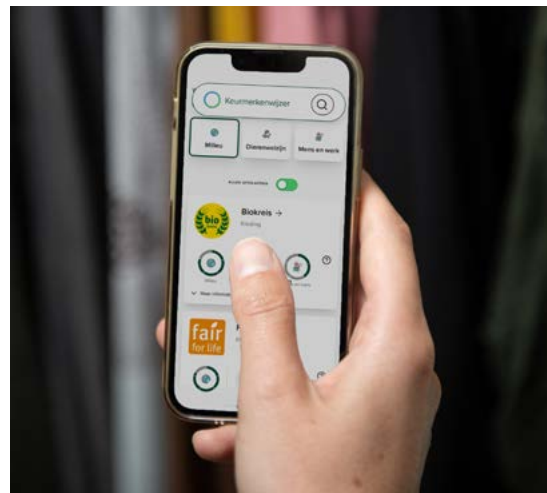
Bestaansrecht Keurmerkenwijzer

Het risico van het huidige, grote aantal beeldmerken is dat consumenten niet meer weten welke plaatjes betrouwbaar zijn en of de beeldmerken strenge duurzaamheidseisen hanteren. De Keurmerkenwijzer geeft

hier inzicht in. Bovendien informeert de Keurmerkenwijzer over waar een beeldmerk voor staat; welke aspecten van duurzaamheid (milieu, dierenwelzijn en/of sociale rechten) het wil verbeteren. Zo helpt deze de consument bij het maken van duurzame keuzes.

Een mogelijk en gewenst bijeffect van de Keurmerkenwijzer kan zijn dat zwakkere keurmerken, die nauwelijks strengere eisen stellen dan wettelijke eisen aan een bepaald productieproces, of die niet onafhankelijk gecontroleerd worden, uiteindelijk van de markt verdwijnen omdat deze een, voor consumenten zichtbaar, slechte score krijgen in de Keurmerkenwijzer.

Om dit bijeffect te versnellen, is in de technische update en vernieuwing van het ontwerp van de Keurmerkenwijzer in 2024 het onderscheid verduidelijkt tussen goed opgezette beeldmerken, informatiologo's en overige logo's. Beeldmerken met onafhankelijke controle op naleving van de eisen krijgen de meeste aandacht in de Keurmerkenwijzer en worden bovenin beeld getoond. Deze beeldmerken krijgen een score voor de ambitie op de duurzaamheidsaspecten en een inhoudelijke toelichting hierop. Daarna volgen de informatiologo's. Dit soort logo's geeft onderbouwde (vaak wettelijk vereiste) informatie over iets wat raakt aan duurzaamheid, maar ze stellen geen duurzaamheidseisen, waardoor de ambitie niet beoordeeld kan worden.

Als de controle van een beeldmerk volgens de criteria van Milieu Centraal niet betrouwbaar genoeg is, wordt de ambitie op de duurzaamheidsaspecten niet beoordeeld. Deze logo's staan in de categorie 'overige logo's'. Deze beeldmerken met weinig meerwaarde voor consumenten die een duurzame keuze willen maken, krijgen minder aandacht en staan in overzichtspagina's onderaan.

DOEL FACTSHEET

Het doel van factsheets van Milieu Centraal is om de werkwijze van onderzoek en de totstandkoming van consumentenadviezen binnen Milieu Centraal inzichtelijk te maken. Deze specifieke factsheet geeft een toelichting op de beoordelingssystematiek, de te beoordelen duurzaamheidsaspecten en betrouwbaarheid van beeldmerken en op de scores in de Keurmerkenwijzer, zowel voor keurmerken op voedingsmiddelen, als op non-food producten.

Werkwijze Keurmerkenwijzer

Deze factsheet bespreekt ook de aangescherpte werkwijze in de beoordelingsronde van beeldmerken op voeding die in 2024 en 2025 uitgevoerd is. De resultaten zijn in september 2025 bekend gemaakt.

Beeldmerken in de Keurmerkenwijzer

De criteria voor opname van een beeldmerk in de Keurmerkenwijzer zijn:

- Het moet op de consument gericht zijn.
- Het moet te vinden zijn op de Nederlandse markt (producten en diensten).
- Het beeldmerk doet een duurzaamheidsclaim of wekt die indruk.

Onder duurzaam verstaat Milieu Centraal milieuvriendelijk, diervriendelijk en/of met aandacht voor sociale aspecten rondom mens & werk. De Keurmerkenwijzer gaat niet in op geschreven duurzaamheidsclaims, zonder beeldmerk. Wel zijn enkele beeldmerken opgenomen die weliswaar geen duurzaamheidsclaim doen, maar waarvan de consument dit wel kan denken.

In samenwerking met stakeholders vanuit overheid, bedrijfsleven, normeringsinstituten en NGO's, heeft Milieu Centraal de volgende definities voor beeldmerken opgesteld:

- Een keurmerk is een afbeelding op een product die iets zegt over de duurzaamheidseisen* aan de productie-(keten), en waarvan de eisen worden beheerd door een onafhankelijke partij** én waarbij de toelatingsprocedure voor iedereen die aan de duurzaamheidseisen meent te voldoen toegankelijk is.

* Duurzaamheidseisen: Meetbare eisen m.b.t. milieu, dierenwelzijn en/of mens & werk waaraan het product/productieproces moet voldoen. ** Een onafhankelijke partij: een andere partij dan de partij die het product verkoopt.

Naast keurmerken, bevat de Keurmerkenwijzer ook andere typen beeldmerken:

- Een bedrijfslogo: Een afbeelding op een product die iets zegt over de duurzaamheidseisen aan de productie(keten). De eisen kunnen worden beheerd door de (groep van) aanbieder(s) zelf. Niet alle producenten die voldoen aan de eisen, kunnen zich laten certificeren; het beeldmerk is voor een beperkte groep producenten toegankelijk.
- Informatielogo: Een afbeelding op een product die informatie geeft over iets wat raakt aan duurzaamheid, maar het logo stelt geen duurzaamheidseisen. Het logo geeft (vaak wettelijk) onderbouwde informatie over het product.
- Overig logo: Een afbeelding op een product die informatie geeft over iets anders dan duurzaamheidseisen van het product. Zwakke beeldmerken zonder onafhankelijke controle op naleving van de eisen, of zonder eisenpakket, vallen in de Keurmerkenwijzer ook in deze categorie. Ook staan hier logo's die altijd voorkomen in combinatie met een ander logo en zelf geen aanvullende eisen hebben.

Tot en met 2024 gaf Milieu Centraal ook aandacht aan zogenoemde 'paraplulogo's' ofwel overkoepelende logo's. Hieronder verstonden we 'Een afbeelding op een product die altijd in combinatie voorkomt met 1 of meer keurmerken en zelf geen aanvullende substantiële duurzaam-

heidseisen beheert. Onder overkoepelende beeldmerken kunnen ook merknamen vallen.' Omdat deze logo's geen meerwaarde hebben t.o.v. de echte, onderliggende keurmerken en ze kunnen bijdragen aan verwarring door de veelheid aan beeldmerken, krijgen paraplulogo's in de vernieuwde Keurmerkenwijzer minder aandacht en verdwijnt de term paraplulogo. In de Keurmerkenwijzer worden bezoekers bij deze logo's (te vinden onder 'overige logo's') geattendeerd op dat op de verpakking nog een logo staat, namelijk een echt keurmerk.

Beoordeling beeldmerken

Voor de beoordeling baseert Milieu Centraal zich alleen

op online beschikbare en publiek toegankelijke informatie (waaronder het eisenpakket dat het beeldmerk hanteert). Het groene kader licht toe welke zaken Milieu Centraal overweegt bij de beoordeling. Per beeldmerk worden de bevindingen vastgelegd in een gestandaardiseerd beoordelingsformulier. Dit beoordelingsformulier is te downloaden in de professionele omgeving op milieucentraal.nl. In het beoordelingsformulier zijn details over de beoordeling en de precieze formuleringen bij de scores te zien.

Het beoordelingsproces begint altijd (voor beeldmerken op voeding en non-food producten of services) met het bepalen van hoe gecontroleerd wordt of beeldmerkgebruikers de gestelde eisen naleven. Goede controle vormt voor Milieu Centraal de basis van een betrouwbaar keurmerk.

Betrouwbaarheid

Voor goede controle is het belangrijk dat de controlerende/certificerende instantie onafhankelijk is van zowel de keurmerkeigenaar als de partij die het keurmerk voert. Op het aspect betrouwbaarheid verschilt de methodiek tussen keurmerken op voeding en op non-food. De beoordeling van voedingskeurmerken is uitgebreider ten aanzien van controle.

Voeding: Betrouwbaarheid refereert aan controle door een onafhankelijke partij, liefst een geaccrediteerde partij, in het beste geval door de Raad voor Accreditatie (RvA) geaccrediteerd op dit specifieke eisenpakket, of het beeldmerk is ISEAL Alliance (International Social and Environmental Accreditation and Labeling Alliance) Code Compliant. ISEAL Alliance is de wereldwijde vereniging voor duurzaamheidsstandaarden.

De controle moet jaarlijks zijn. Controlerende partij wordt beoordeeld met een score van 0 tot en met 5. Er zijn ad-

ditionele criteria over sanctiebeleid (score 0-5) en of er een systeem is om ketenintegriteit te waarborgen (ja/nee).

Bepaling eindscore

De laagste score behaald op controlerende partij en sanctiebeleid geldt, met een punt aftrek indien bij ketenintegriteit 'nee' is ingevuld.

Non-food: Hierbij wordt alleen bepaald hoe de controle op naleving van de eisen is geregeld; de overige aspecten worden niet meegewogen. Daarmee bepaalt de score op controlerende partij de score op betrouwbaarheid die in de Keurmerkenwijzer wordt getoond bij beeldmerken op non-food.

Alleen bij een onafhankelijke controlerende partij (score 2 of hoger op dit aspect onder Betrouwbaarheid) wordt de ambitie op duurzaamheidsaspecten beoordeeld en gewaardeerd met een score in de Keurmerkenwijzer. Milieu Centraal controleert niet of controle op naleving van de eisen daadwerkelijk wordt uitgevoerd zoals beschreven.

Transparantie

Dit aspect wordt alleen beoordeeld bij beeldmerken op

voeding. Transparant betekent dat voor consumenten duidelijk is waar het beeldmerk voor staat en hoe het te werk gaat. Dit beoordeelt Milieu Centraal aan de hand van deze criteria:

- Vindbaarheid van de informatie: score van 0-5
- Toetsbaarheid van de eisen: score van 0-5
- Proces stakeholderbetrokkenheid/onpartijdigheid: score van 0-5
- Doelmatigheid van het schema: score van 0-5

Bepaling eindscore

Laagste score op aspecten vindbaarheid, toetsbaarheid, proces stakeholderbetrokkenheid / onpartijdigheid en doelmatigheid, met een punt aftrek indien de schemabeheerder (in opgevraagde informatie) niet heeft aangetoond inspanningen te hebben verricht om een brede groep stakeholders te betrekken bij ontwikkeling van het schema.

Ambitieniveau op duurzaamheid

Milieu Centraal beoordeelt beeldmerken op basis van hoe streng de eisen zijn op milieu, dierenwelzijn en/of mens & werk (sociale rechten, arbeidsomstandigheden), indien relevant voor een productgroep. Per duurzaamheidsaspect zijn per productcategorie in overleg met stakeholders en

experts deelaspecten gedefinieerd, waarop beoordeeld wordt. Het groene kader vertelt meer over de beoordeling van ambitie op duurzaamheid.

Duurzaamheid

De voor een productgroep relevante beeldmerken worden in de context van een benchmark beoordeeld, voor elk duurzaamheidsaspect apart. De ambitie wordt bepaald aan de hand van de eisen die gaan over de vastgestelde deelaspecten. Ook al stellen keurmerken nog andere duurzaamheidseisen, we beoordelen alleen op de geselecteerde deelaspecten. Dit om een eerlijke vergelijking tussen beeldmerken te verzekeren en om het beoordelingsproces uitvoerbaar te houden.

De hoogte van de score hangt af van:

- wetgeving
- gangbare praktijk
- ambitieniveau van overige beeldmerken in de productgroep (benchmark)
- ‘best practices’

Als het aantal ambitieuze beeldmerken binnen een productgroep beperkt is en er daarom geen volwaardige benchmark mogelijk is, wordt de score alleen gebaseerd op wetgeving, gangbare praktijk en best practices.

Om als goed beeldmerk beoordeeld te worden, moeten de eisen verder gaan dan wat de wet voorschrijft en dan wat gangbaar is onder producenten. De beeldmerken moeten een zekere ambitie nastreven.

De best scorende keurmerken (met score 4 en hoger) worden meegenomen in het consumentenadvies dat Milieu Centraal geeft op haar website ([MilieuCentraal.nl](https://milieucentraal.nl)) over een bepaald onderwerp.

Wanneer geen score

In enkele gevallen wordt geen score toegekend en in is het scorewielkje in de nieuwe Keurmerkenwijzer grijs of wit. De volgende situaties komen voor:

- Dit aspect is niet van toepassing op deze productgroep. Groente is bijvoorbeeld niet te beoordelen op dierenwelzijn. Deze situatie krijgt een wit scorewielkje.
- In sommige gevallen kan geen (eenduidige) score worden gegeven. Als een keurmerk vier of meer subniveaus heeft, licht de tekst toe hoe de verschillende niveaus worden gewaardeerd. Deze gevallen krijgen een wit scorewielkje. Het best scorende ambitieniveau telt mee om de range van ambitie in de benchmark te bepalen. Bij drie of minder subniveaus worden deze als afzonderlijke beeldmerken besproken in de Keurmerkenwijzer. Bij beeldmerken met 4 of meer

niveaus in productcategorieën die vanaf 2024 worden beoordeeld, tonen we het laagste en het hoogste ambitieniveau.

- Indien een duurzaamheidsthema in de productgroep wel relevant wordt geacht, maar het beeldmerk geen eisen stelt op dit thema, wordt een grijs scorewielkje getoond.
- Als een beeldmerk geen onafhankelijke partij inschakelt om te controleren op naleving van de eisen, beoordelen we de ambitie op duurzaamheid niet. Dit tonen we met grijze scorewielpjes bij milieu, dier en mens & werk.
- Bij non-foodbeeldmerken heeft het onderdeel transparantie geen score, omdat we dit aspect niet beoordelen voor deze productgroepen. Deze situatie krijgt een wit scorewielkje.

Aanvulling op de bepaling van de scores op duurzaamheid

Voor sommige productgroepen zijn verschillende fases in het productieproces apart beoordeeld op duurzaamheid. Bijvoorbeeld voor kleding zijn milieu en mens & werk apart gescoord voor de productie van de vezels, voor de verwerking van vezels tot stof en voor het maken van een kledingstuk. Een vergelijkbare situatie doet zich voor bij papier, waarbij de herkomst van het hout en de papierproductie apart zijn beoordeeld en verwerkt tot een eindscore. Wanneer een score is gebaseerd op verschil-

lende productiefases, wordt dit in de omschrijving van het keurmerk toegelicht. In deze productgroepen is de eindscore bepaald door de aparte scores te middelen, met een punt aftrek als niet aan alle fases in het productieproces eisen worden gesteld.

Beoordeling impactrapportage

Milieu Centraal beoordeelt alleen het ambitieniveau van de eisen, en niet van de uitwerking in de praktijk. Milieu Centraal brengt dus niet de impact (bijvoorbeeld verminderde ecotoxiciteit of vermeden dierenleed) van het gebruik van beeldmerken in kaart. Wel wordt vanaf 2025 bij beeldmerken op voeding beoordeeld in hoeverre

beeldmerken transparant zijn over de totstandkoming van hun werkwijze en over of en hoe ze willen rapporteren over de beoogde effecten van hun werk.

Toen in 2022 voor het eerst gekeken werd of beeldmerkeigenaren een impactrapportage hadden gepubliceerd, bleek dit voor de meeste beeldmerken nog te zeer onontgonnen terrein om hier consequenties aan te verbinden in de beoordeling. Wel kondigde Milieu Centraal aan dat dit in de toekomst zou meewegen in de score op transparan-

tie. Voor dat laatste is het ook in de beoordeling van 2025 nog te vroeg. Het kost tijd om een zinvolle impactrapportage op te stellen. Milieu Centraal vindt het echter wel passend in de tijdgeest dat schemabeheerders communiceren over hun werkwijze en impact, richting (in)kopers van gecertificeerde producten én richting (toekomstige) certificaathouders. Daarom zal in de Keurmerkenwijzer zichtbaar worden welke beeldmerkeigenaren stappen zetten om te communiceren over hun impact. Dit wordt zichtbaar middels een 'visuele beloning', bij de score op transparantie (maar dit aspect telt niet mee voor de bepaling van de score op transparantie).

Het proces van impactrapportage wordt alleen beoordeeld (en eventueel beloond) indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Betrouwbaarheid:
minimaal score 4 en
- transparantie:
minimaal score 4 en
- op ten minste één van de duurzaamheidsaspecten:
minimaal score 2

Transparantie over het proces van impactrapportage wordt bepaald aan de hand van het 'Beoordelingskader 'proces impactrapportage'. Dit kader behandelt 7 aspecten. Indien minimaal 4x ja is gescoord, wordt de visuele beloning in de Keurmerkenwijzer gegeven.

Betrokkenheid experts bij beoordeling voedingskeurmerken

Tot dus ver hebben grote beoordelingsrondes van voedingsbeeldmerken plaatsgevonden in 2016, 2018 en 2021. Voorafgaand aan iedere beoordelingsronde werden experts en stakeholders betrokken, om te bespreken of en hoe de systematiek moest worden aangepast, zowel procesmatig als inhoudelijk. Genoemde aanpassingen en aanvullingen van criteria over governance en impactrapportage in 2024 zijn tot stand gekomen na twee rondetafelsessies.

Per 2024 worden voorafgaand aan het beoordelen, sessies georganiseerd met externe experts, om per productcategorie de relevante deelaspecten per duurzaamheidsaspect vast te stellen. Door tegelijk met de betrokken experts in gesprek te gaan, komen alle relevante issues op tafel en kunnen we gezamenlijk een afweging maken welke aspecten de meeste aandacht verdienen in de beoordeling.

De beoordelingen worden binnen Milieu Centraal door een onderzoeker gedaan, en gereviseerd door een tweede Milieu Centraal-onderzoeker. Vervolgens worden de scores en beoordelingen voorgelegd aan de betrokken experts en besproken in expertsessies. Bij verschillen in opvattingen tussen onderzoekers en experts wordt overlegd en eventueel extra expertise ingewonnen. Bij

blijvende discussie kunnen de discussiepunten worden voorgelegd aan de Wetenschappelijke Raad van Advies van Milieu Centraal.

Milieu Centraal stuurt de beoordelingen van de voedingsbeeldmerken naar beeldmerkeigenaren. Zij krijgen de tijd om te reageren op feitelijke onjuistheden of eventuele foutieve interpretatie van eisen, en om eventuele aanpassingen aan de eigen website te doen, bijvoorbeeld voor betere vindbaarheid van informatie. Hierna stelt Milieu Centraal de beoordelingen definitief vast.

Topkeurmerken op voeding

Voedingskeurmerken worden, enkele tussentijdse updates en aanvullingen daargelaten, per productcategorie tegelijk beoordeeld. In deze grote beoordelingsrondes worden koplopers onder de voedingskeurmerken geïdentificeerd. Hierover wordt naar het publiek gecommuniceerd als 'Topkeurmerken'.

De focus op deze ambitieuze keurmerken moet het behapbaar maken voor de consument om duurzame aankopen te doen. Letten op een beperkte groep Topkeurmerken in de winkel is immers overzichtelijker dan proberen de kwaliteit te onthouden van ongeveer 80 verschillende beeldmerken die een suggestie van duurzaamheid wekken, waarvan zo'n 30 een keurmerk zijn.

Een Topkeurmerk voldoet aan de volgende eisen:

- Het keurmerk is **betrouwbaar**: controle op naleving van de eisen wordt gedaan door een onafhankelijke, geaccrediteerde partij, of de keurmerkeigenaar is ISEAL-lid. Het sanctiebeleid is goed uitgewerkt en er is een systeem dat ketenintegriteit borgt. Score 4 of 5.
- Het is **transparant**: de eisen zijn concreet en toetsbaar en makkelijk online te vinden. Het eisenpakket is doelmatig in het licht van het doel van het beeldmerk. Het beeldmerk heeft inzage gegeven (op aanvraag) in het proces van stakeholderbetrokkenheid, en geeft blijk van het streven om onpartijdig te werken. Score 4 of 5.
- Het is **heel ambitieus**: de eisen voor milieu, dierenwelzijn en/of mens & werk gaan veel verder dan de gangbare praktijk. Score 4 of 5 op minstens één duurzaamheidsaspect.

Per 2025 is Milieu Centraal gestopt met het label Top-bedrijfslogo. Dit besluit is genomen in lijn met beleid vanuit EU zoals Green Claims Directive om wildgroei aan keurmerken tegen te gaan. Bedrijfslogo's die beperkt toegankelijk zijn, helpen niet bij het beperken van het aantal beeldmerken. Per 2025 wordt ook het label Topkeurmerk Klimaat niet meer gevoerd. Dit omdat een relatief eenzijdige focus op beperking van klimaatimpact weliswaar nuttig is, maar ambitieuze, breder ingestoken keurmerken meer aandacht verdienen. Tevens maakte gebruikersonderzoek

duidelijk dat verschillende labels consumenten niet hielpen bij het vinden van een duurzame keuze.

Ook betrouwbare keurmerken met een lagere score op de duurzaamheidsaspecten (bijvoorbeeld 3) dan waarmee het Top-predicaat wordt verdiend (4 of 5), kunnen een zinnige bijdragen leveren aan verduurzaming van het voedselaanbod. Zij zijn alleen niet de koplopers.

CONCLUSIES

Met bovenstaande werkwijze beoogt Milieu Centraal de consument van objectieve informatie te voorzien over waar een beeldmerk voor staat, en het ambitieniveau daarin en de betrouwbaarheid van duurzaamheidsbeeldmerken. Zo helpt de Keurmerkenwijzer de bewuste consument duurzame aankopen te doen. De Topkeurmerken op voeding bieden bovendien uitkomst voor wie niet steeds de Keurmerkenwijzer erbij wil pakken tijdens het boodschappen doen. Wie producten koopt met deze keurmerken, draagt bij aan een steeds duurzamere voedselketen.

Jaren ervaring leert dat het aantal beeldmerken binnen een bepaalde productgroep nauwelijks afneemt. Enkele

beeldmerken zijn in de loop van de jaren van de markt verdwenen, maar er zijn ook nieuwe bij gekomen. Mogelijk draagt de handhaving door ACM bij niet-onderbouwde duurzaamheidsclaims en de Europese regelgeving rondom onderbouwing van dit soort claims bij aan het ontmoedigen van zwakke beeldmerken.

Omdat goede keurmerken zich continu willen blijven verbeteren, kan de benchmark als geheel opschuiven richting duurzamere praktijken. Relevant hierbij is dat beoordelingen binnen een benchmark worden gedaan en de gegeven scores relatief zijn ten opzichte van andere keurmerken in dezelfde productgroep. Dit betekent dat een score 4 in de ene productgroep niet hetzelfde ambitieniveau hoeft te weerspiegelen als een score 4 in een andere productgroep, waar de benchmark bijvoorbeeld al verder ontwikkeld is.

De Keurmerkenwijzer toont dat veel keurmerken, inclusief enkele Topkeurmerken, ambitieus zijn op één van de duurzaamheidsaspecten, maar minder of geen eisen stellen op een ander aspect. Er blijft dus ruimte voor ontwikkeling. Door in kaart te brengen waar keurmerken goed én minder goed op scoren, hoopt Milieu Centraal te bewerkstellingen dat keurmerkeigenaren stappen blijven zetten richting strengere eisen. Met als gevolg verdere verduurzaming van de gecertificeerde producten en diensten.

GERELATEERDE DOCUMENTEN

Deze zijn beschikbaar op de omgeving voor professionals op Milieu-Centraal.nl:

- Beoordelingsformulier beeldmerken voeding 2024
- Notitie Criteria Governance
- Notitie Beoordeling proces impactrapportage
- Adviezen- en besluitenlijst
- Invulformulier Proces stakeholderbetrokkenheid

BIBLIOGRAFIE

- ACM. (2016). ACM over keurmerken. Opgehaald van <https://www.acm.nl/nl/publicaties/publicatie/15163/ACM-over-keurmerken>
- ACM. (2020a, 17 juli). ACM Signaal 2020 - Betere keurmerken noodzakelijk voor duurzame keuze. Opgehaald van <https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-signaal-2020-betere-keurmerken-noodzakelijk-voor-duurzame-keuze>

- ACM. (2020b, 17 juli). ACM doet oproep om einde te maken aan misleidende informatie over duurzaamheid. Opgehaald van <https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-doet-oproep-om-einde-te-maken-aan-misleidende-informatie-over-duurzaamheid>
- ACM. (2021a). Leidraad Duurzaamheidsclaims. Opgehaald van <https://www.acm.nl/nl/publicaties/leidraad-duurzaamheidsclaims>
- ACM. (2021b, 3 mei). ACM start onderzoeken naar misleidende duurzaamheidsclaims in drie sectoren. Opgehaald van <https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-start-onderzoeken-naar-misleiden-de-duurzaamheidsclaims-drie-sectoren>
- ACM. (2023, 13 juni). Leidraad Duurzaamheidsclaims - versie 2. Opgehaald van <https://www.acm.nl/nl/publicaties/leidraad-duurzaamheidsclaims-0>
- European Commission, DG Environment. (2023). Proposal for a Directive on Green Claims. Opgehaald van https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-directive-green-claims_en
- Milieu Centraal. (2014). Bevorderen effectiviteit van duurzaamheidskeurmerken (onderzoek uitgevoerd door Motivaction). Opgehaald van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2014/11/13/bevorderen-effectiviteit-van-duurzaamheids-keurmerken-consumentenonderzoek>

OVER MILIEU CENTRAAL

Milieu Centraal is het kenniscentrum voor duurzaam leven, en geeft mensen in Nederland praktische tips en adviezen voor iedere duurzame stap: van afval scheiden tot zonnepanelen kopen. Milieu Centraal bereikt via haar websites en sociale media dagelijks gemiddeld 40.000 mensen.

Onafhankelijke, betrouwbare en praktische informatie

Milieu Centraal staat voor betrouwbare informatie: onafhankelijk, nuchter, feitelijk, praktisch. Alle inzichten, tips en adviezen worden zorgvuldig onderbouwd in onze kennisbasis met beschikbare (wetenschappelijke) informatie. Nieuwe informatie wordt continu verwerkt. Een adviesronde onder bedrijven, branches, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen zorgt voor aandacht voor diverse standpunten en draagvlak. Een wetenschappelijke adviesraad kijkt mee en adviseert over de gevolgde methoden; de leden zijn verbonden aan een onderzoeksinstituut of universiteit.

Milieu Centraal

Arthur van Schendelstraat 550
3511 MH Utrecht

030 320 50 70

info@milieucentraal.nl

Copyright — Milieu Centraal september 2025